

REJESTR DOTYCZY:

BIAŁECKI Jerzy

.....

s/c i

z d.

..... w

kraj:

+ w

kraj:

pochowany:

nr grobu:

Nr rejestracyjny

...../.....

Nota zamieszczona:

w tomie

części

I n d e k s

PLASTYK - witrażysta

Copyright: 1970

B.O. Jeżewski

Źródła i bibliografia c.d.

znak rozpoznawczy

U w a g i:

Nota:

Przypisy:

Źródła i bibliografia:

znak rozpoznawczy

- * Dziennik Polski, Detroit, 15-16.12.78 - "Utalentowany
witrażysta"

56-A/ 15-16.XII.78/

WITRANOWANY WITRAŻYSTA I JEGO DZIEŁO

„Strona amerykańska” witraży
opowiada historię USA. Zestawione
poziomo w pięciu rzędach
czterech okien ukazują wi-
sianą kompozycję kolo-
ryczną.

O tematy witraży „Strony Pol-
skie”: Pogańskie bóstwo Świato-
łoga, legendarny Lech, wybierają-
cy godło Państwa Polskiego
orla przedstawiają czasy
historyczne Polski. Na tle
dawnej osady w Biskupinie wid-
oczna scena chrztu Polski. Na dal-
szych witrażach Katedra Gnieź-
ńska, męczeństwo św. Wojcie-
cha, wólczyca św. Maurycego -
opisana w r. 1000 przez cesarza
Ottona III - pielgrzymka do grobu
Wojciecha.

Opisanie Bolesława Chrobrego
opowiada o jego mieczu Szczerbiec,
złoty potem przy koronacji
polskich królów Polski.

Witraż z datą 1364 na tle fragmen-
tu muru i obronnych murów
Krakowa przedstawia fun-
dację Uniwersytetu Kra-
kowskiego przez Kazimierza Wiel-
kiego. W następnym oknie widać
coronację królowej Jadwigi i króla
Łukasza Jagiełły w momencie
ślubów.

Witraż przedstawia bitwę pod Grunwal-
dem (r. 1410), która zadała cios
Złotemu, obejmuje kilka witra-
żów. Na nich m. in. rycerzy
z Czarnego i Bolka z Czarn-
ego zdobywczymi chorągwia-
mi walczącymi rycerzami
obraz Matki Boskiej, któ-
rej walczyły.

Następne okno przedstawia pier-
wotną historię Polski Jana Dłu-
gi. Na tle zarysu krakowskiego
Pałacu Mariackiego oraz frag-
mentu witrażu Wita Stwosza, będą-
cego jednym z najwspanialszych
dzieł sztuki rzeźbiarskiej śred-
niowiecza.

Opis soboru w Konstancji,
biskup Mikołaj Trąba wystą-
pił potępieniem Zakonu
Krzyżaków, oskarżając go o gwał-
ty i zbrodnie - to temat kolejnego
witrażu. Pod sceną soborową wid-
oczna postać znakomitego polskiego

Chodkiewicz. Tło witrażu stanowi
fragment dziedzińca ks. Piotra
Skargi na Uniwersytecie Wileń-
skim oraz obraz Matki Boskiej
Ostrobramskiej.

Na lewo od sceny soborowej
widzimy napad Husytów na Jasną
Górę (r. 1430), od którego datują
się bliźni na policzku Matki Bos-
kiej Częstochowskiej. Następne
trzy okna - to bohaterska obrona
Jasnej Góry przed Szwedami (r.
1655). Witraże te ukazują postacie
żołnierzy szwedzkich, zarys Jasnej
Góry na wałach której stoi ksiądz
Kordecki, modlący się.

Następne okno upamiętnia pobyt
króla Jana Kazimierza na Jasnej
Górze (r. 1658), który po cudownej
obronie jasnogórskiego klasztoru w
dniu 1-go kwietnia 1656 w Katedrze
Lwowskiej złożył śluby wierności
Bogu i ogłosił Matkę Boską Królo-
wą Polski.

Na jednym z dalszych witraży
widzimy znakomitego kaznodzieję
ks. Piotra Skargę, wygłaszającego
swe słynne Kazania Sejmowe.

Następny witraż przedstawia
króla Jana III Sobieskiego, który
przybył z odsieczą zagrożonemu
najazdem Turków Wiedniowi. Spie-
sząc pod Wiedeń zatrzymał się trzy
dni w Częstochowie na Jasnej
Górze, modląc się o zwycięstwo i
służąc do mszy św.

Na kolejnym witrażu oglądamy
Kazimierza Pułaskiego - bojowni-
ka o wolność Polski i Stanów
Zjednoczonych oraz posła Stanis-
ława Rejtana, który - jak wiemy z
historii - rozdarł swe szaty i
położył się na progu drzwi sali
sejmowej, protestując w ten spo-
sób przeciw rozbiorowi Polski, za co
został aresztowany i wysłany w
głąb Rosji.

Następne dwa witraże przedsta-
wiają na tle Pałacu Łazienkowskie-
go czasy króla Stanisława Augusta
Poniatowskiego, który choć nieu-
dolny w polityce był wspaniałym
mecenasek literatury, malarstwa
i architektury.

Na kolejnych dwóch oknach u-
wieczniona jest Konstytucja 3 Ma-
ja 1791 r. z jej twórcami: ks.

Po latach złudnych nadziei epoki
napoleońskiej w roku 1831 znów
wybuchło Powstanie Listopadowe.
Witrażowe portrety gen. Chłopc-
kiego i Piotra Wysockiego upa-
miętniają tę walkę o wolność, która
również została stłumiona.

Podobizny trzech wieszczów: A-
dama Mickiewicza, Juliusza Sło-
wackiego i Zygmunta Krasińskiego
— przedstawicieli najwyższych
wzlotów poezji polskiej w XIX
wieku — przypominają o wspania-
łym rozwoju polskiej literatury.

Na kolejnych trzech oknach na
tło fortepianu oglądamy genialne-
go kompozytora, muzyka i pianistę
— Fryderyka Chopina z dwiema
stronicami jego wspaniałej Etiudy
Rewolucyjnej.

Piąty rząd okien jest znów przy-
pomnieniem walki o wolność. Pow-
stanie Styczniowe w r. 1863 z
bohaterkim Naczelnikiem Romu-
aldem Trauguttem, którego po
upadku powstania Rosjanie powie-
sili na stokach Cytadeli Warszaw-
skiej.

Gdy zawiodły próby wywalcze-
nia wolności, Henryk Sienkiewicz i
Jan Matejko podtrzymywali ducha
i krzepili serca narodu. Sienkie-
wicz czynił to poprzez powieści
historyczne sławiące dawne dzie-
je niepodległej ojczyzny, a Matejko
poprzez malowanie cyklu obrazów
historycznych takich jak: Chrzest
Polski, Bitwa pod Grunwaldem,
Batory pod Pskowem, Hołd Pruski,
Konstytucja 3 Maja, Rejtan i inne,
uwieczniające wielką przeszłość.

Następne trzy kolejne okna uka-
zują założycieli polskich zakonów:
brata Alberta Chmielowskiego -
założyciela Albertynów i Alberty-
nek, Matkę Celinę Borzęcką - fun-
datorkę Zmartwychwstanek, Mat-
kę Franciszkę Siedlecką - Nazare-
tanek, Matkę Anielę Truszkowską -
Felicjanek oraz Bojanowskiego -
fundatora Siostr Służebniczek.

Warto podkreślić, że starania o
ich beautyfikację są w toku.

Po I Wojnie światowej w r. 1918
Polska odzyskała niepodległość,
która już w r. 1921 została zagro-

do wymagań zleceńodawców
Orleńskie - to ko-
witraż obrazujący walki o wo-
Lwowa - miasta zawsze wier-
Rzeczpospolitej.

Następny witraż upamiętnia
komitów polskich muzyków i
pozytorów okresu międzywo-
go, Ignacego Paderewskiego
rola Szymanowskiego.

W następnym obrazie widać
walony słup graniczny z go-
państwowym oraz zarys o-
koncentracyjny. To symbol
Wojny Światowej, która uciła
ledwie 21 lat trwający okres ni-
długości naszej ojczyzny.

Kotwica - znak Polski walczą-
pomnik walczącej syreny, i
Warszawy, beret Armii Zachod-
oraz hełm i rogatywka powstań-
symbolizują armie polskie wal-
ce na wszystkich frontach św-
(wielka szkoda, że żaden z witra-
nie wspomina bohaterskiego i
gicznego Powstania Warsza-
kiego), a orzeł w koronie z roz-
tartymi skrzydłami uzupełnia
łość witrażu.

Niewybaczalną usterką wy-
się być pominięcie w witrażu
gehenny tysięcy Polaków wy-
zionych w głąb Rosji Radziec-
do łagrów, więzień i kołchozów.
ma też na witrażach ani Katy
ani Ostaszkowa, ani najmniej-
go nawet fragmentu o losie
szych rodaków na „nieludz-
ziemi”.

Na jednym z końcowych ok-
widnieje postać papieża Pawła
któremu rząd Polski Ludowej u-
możliwił przybycie na uroczysto-
tysiąclecia chrztu Polski, kt-
odbyły się 3-go Maja 1966 r.
Jasnej Górze w Częstochowie.

Ostatnie dwa okna przedstawi-
zarys granic obecnej Polski. W-
nieje na nich obraz Matki Boskiej
Częstochowskiej oraz profil Ste-
na kardynała Waszyńskiego - p-
masa Polski.

Pomimo pewnych luk (trudno
39 oknach wyrażonych uwiecz-
całą naszą bogatą w wydarzenia
przeszłość) 1000 lat historii Pol-
przemawia z witraży w spos-

NTOWANY WITRAŻYSTA I JEGO DZIEŁO

Strona amerykańska" witraży
zuje historię USA. Zestawione
zontalnie w pięciu rzędach
członnych okien ukazują wi-
n wspaniałą kompozycję kolo-
rystyczną.

o tematy witraży „Strony Pol-
i”: Pogańskie bóstwo Świato-
i legendarny Lech, wybierają-
za godło Państwa Polskiego
go orla przedstawiają czasy
dhistoryczne Polski. Na tle
awnej osady w Biskupinie wid-
scena chrztu Polski. Na dal-
h witrażach Katedra Gnieź-
ska, męczeństwo św. Wojcie-
włócznia św. Maurycego -
owana w r. 1000 przez cesarza
na III - pielgrzymą do grobu
Wojciecha.

nowanie Bolesława Chrobrego
polizuje jego miecz Szczerbiec,
any potem przy koronacji
stkich królów Polski.

no z datą 1364 na tle fragmen-
rbakanu i obronnych murów
go Krakowa przedstawia fun-

Uniwersytetu Kra-
kiego przez Kazimierza Wiel-
W następnym oknie widać
ie królowej Jadwigi i króla
ysława Jagiełły w momencie
u Litwy.

cięska bitwa pod Grunwal-
(r. 1410), która zadała cios
akom, obejmuje kilka witra-
dać na nich m. in. rycerzy
z Czarnego i Bolka z Czarn-
ze zdobycznymi chorągwi-
nad walczącymi rycerzami
je obraz Matki Boskiej, któ-
zała się walczącym.

stępne okno przedstawia pier-
o historyka Polski Jana Dłu-
na tle zarysu krakowskiego
ła Mariackiego oraz frag-
łtarza Wita Stwosza, będą-
ednym z najwspanialszych
ów sztuki rzeźbiarskiej śred-
cza.

dy soboru w Konstancji,
iskup Mikołaj Trąba wystą-
strym potępieniem Zakonu
ków, oskarżając go o gwał-
praw - to temat kolejnego
u. Pod sceną soborową wid-
stać znakomitego polskiego

Chodkiewicz. Tło witrażu stanowi
fragment dziedzińca ks. Piotra
Skargi na Uniwersytecie Wileń-
skim oraz obraz Matki Boskiej
Ostrobramskiej.

Na lewo od sceny soborowej
widzimy napad Husytów na Jasną
Górę (r. 1430), od którego datują
się bliźny na policzku Matki Bos-
kiej Częstochowskiej. Następne
trzy okna - to bohaterska obrona
Jasnej Góry przed Szwedami (r.
1655). Witraże te ukazują postacie
żołnierzy szwedzkich, zarys Jasnej
Góry na wałach której stoi ksiądz
Kordecki, modląc się.

Następne okno upamiętnia pobyt
króla Jana Kazimierza na Jasnej
Górze (r. 1658), który po cudownej
obronie jasnogórskiego klasztoru w
dniu 1-go kwietnia 1656 w Katedrze
Lwowskiej złożył śluby wierności
Bogu i ogłosił Matkę Boską Króło-
wą Polski.

Na jednym z dalszych witraży
widzimy znakomitego kaznodzieję
ks. Piotra Skargę, wygłaszającego
swe słynne Kazania Sejmowe.

Następny witraż przedstawia
króla Jana III Sobieskiego, który
przybył z odsieczą zagrożonemu
najazdem Turków Wiedniowi. Spie-
sząc pod Wiedeń zatrzymał się trzy
dni w Częstochowie na Jasnej
Górze, modląc się o zwycięstwo i
służąc do mszy św.

Na kolejnym witrażu oglądamy
Kazimierza Pułaskiego - bojowni-
ka o wolność Polski i Stanów
Zjednoczonych oraz posła Stanis-
ława Rejtana, który — jak wiemy z
historii — rozdarł swe szaty i
położył się na progu drzwi sali
sejmowej, protestując w ten spo-
sób przeciw rozbiorowi Polski, za co
został aresztowany i wysłany w
głąb Rosji.

Następne dwa witraże przedsta-
wiają na tle Pałacu Łazienkowskie-
go czasy króla Stanisława Augusta
Poniatowskiego, który choć nieu-
dolny w polityce był wspaniałym
mecenaszem literatury, malarstwa
i architektury.

Na kolejnych dwóch oknach u-
wieczniona jest Konstytucja 3 Ma-
ja 1791 r. z jej twórcami: ks.

Po latach złudnych nadziei epoki
napoleońskiej w roku 1831 znów
wybuchło Powstanie Listopadowe.
Witrażowe portrety gen. Chłopic-
kiego i Piotra Wysockiego upa-
miętniają tę walkę o wolność, która
również została stłumiona.

Podobizny trzech wieszczów: A-
dama Mickiewicza, Juliusza Sło-
wackiego i Zygmunta Krasińskiego
— przedstawicieli najwyższych
wzlotów poezji polskiej w XIX
wieku — przypominają o wspania-
łym rozwoju polskiej literatury.

Na kolejnych trzech oknach na
tle fortepianu oglądamy genialne-
go kompozytora, muzyka i pianistę
— Fryderyka Chopina z dwiema
stronicami jego wspaniałej Etiudy
Rewolucyjnej.

Piąty rząd okien jest znów przy-
pomnieniem walki o wolność. Pow-
stanie Styczniowe w r. 1863 z
bohaterkim Naczelnikiem Romu-
aldem Trauguttem, którego po
upadku powstania Rosjanie powie-
sili na stokach Cytadeli Warszaw-
skiej.

Gdy zawiodły próby wywalcze-
nia wolności, Henryk Sienkiewicz i
Jan Matejko podtrzymywali ducha
i krzepili serca narodu. Sienkie-
wicz czynił to poprzez powieści
historyczne sławiące dawne dzie-
je niepodległej ojczyzny, a Matejko
poprzez malowanie cyklu obrazów
historycznych takich jak: Chrzest
Polski, Bitwa pod Grunwaldem,
Batory pod Pskowem, Hołd Pruski,
Konstytucja 3 Maja, Rejtan i inne,
uwieczniające wielką przeszłość.

Następne trzy kolejne okna uka-
zują założycieli polskich zakonów:
brata Alberta Chmielowskiego -
założyciela Albertynów i Alberty-
nek, Matkę Celinę Borzęcką - fun-
datorkę Zmartwychwstanek, Mat-
kę Franciszkę Siedlecką - Nazare-
tankę, Matkę Anielę Truszkowską -
Felicjankę oraz Bojanowskiego -
fundatora Sióstr Służebniczek.

Warto podkreślić, że starania o
ich beautyfikację są w toku.

Po I Wojnie światowej w r. 1918
Polska odzyskała niepodległość,
która już w r. 1921 została zagro-

do wymagań zleceńodawców
Orleń Lwowski - to ko-
witraż obrazujący walki o wo-
Lwowa - miasta zawsze wier-
Rzeczpospolitej.

Następny witraż upamiętnia
komitów polskich muzyków i
pozytorów okresu międzywoj-
go, Ignacego Paderewskiego -
rola Szymanowskiego.

W następnym obrazie widać
walony słup graniczny z go-
państwowym oraz zarys o-
koncentracyjnego. To symbo-
Wojny Światowej, która uciła
ledwie 21 lat trwający okres ni-
dległości naszej ojczyzny.

Kotwica - znak Polski walczą-
pomnik walczącej syreny, i
Warszawy, beret Armii Zachod-
oraz hełm i rogatywka powstań-
symbolizują armie polskie wal-
ce na wszystkich frontach św-
(wielka szkoda, że żaden z witra-
nie wspomina bohaterskiego i
gicznego Powstania Warsza-
kiego), a orzeł w koronie z roz-
tartymi skrzydłami uzupełnia
łość witrażu.

Niewybaczalną usterką wy-
się być pominięcie w witrażu
gehenny tysięcy Polaków wy-
zionych w głąb Rosji Radzieck-
do łagrów, więzień i kołchozów.
ma też na witrażach ani Katyń,
ani Ostaszków, ani najmniejsz-
go nawet fragmentu o losie
szych rodaków na „nieudzi-
ziemi”.

Na jednym z końcowych ok-
widnieje postać papieża Pawła
któremu rząd Polski Ludowej u-
możliwił przybycie na uroczysto-
tysiąclecia chrztu Polski, kt-
odbyły się 3-go Maja 1966 r.
Jasnej Górze w Częstochowie.

Ostatnie dwa okna przedstawia-
zarys granic obecnej Polski. W-
nieje na nich obraz Matki Bosk-
Częstochowskiej oraz profil Ste-
na kardynała Waszyńskiego - p-
masa Polski.

Pomimo pewnych luk (trudno
39 oknach wyrażonych uwiecz-
całą naszą bogatą w wydarzenia
przeszłość) 1000 lat historii Pols-
przemawia z witraży w spos-

Częstochowskiej w Doylestown Pa. Projekty jego przejęło Willet Studio of Stained Glass Windows w Philadelphia, Pa., wykonując wszystkie witraże pod nadzorem projektanta.

Skoro mowa o witrażach warto marginesowo przypomnieć, że sztuka wyrabiania witraży stała w Polsce na bardzo wysokim poziomie. W Toruniu np. trudniono się tą sztuką już w XIII wieku.

Znakomitym witrażystą był Stanisław Wyspiański. Jego piękne witraże zdobią kilka kościołów w Krakowie.

Tradycje wyrabiania witraży kontynuuje obecnie jedna z nielicznych w Polsce toruńska pracownia witraży. Powstają w niej nowe witraże, a starym przywraca się dawną świetność.

Dziełem toruńskich mistrzów będą nowe witraże dla Zamku Królewskiego w Warszawie. Przygotowują oni około 2 tys. m. kw. szklanej płaszczyzny, na której znajdą się kompozycje oparte na motywach historycznych.

Jerzy Białecki ukończył studia (Adakemii Sztuk Pięknych w Warszawie) w r. 1956. Obok malarstwa studiował także mozaikę i witraże. Przez 5 lat był konserwatorem zabytków sztuki, a równoległe z tą pracą miał kilka wystaw, reprezentujących jego dorobek artystyczny, m. in. brał udział w wystawie Sztuki Narodowej w Polskim Muzeum Narodowym w Warszawie (r. 1961), w 1-szym Festiwalu Sztuki w Szczecinie (r. 1962), w Festiwalu Sztuki w Sopocie (r. 1963). Ponadto miał swe indywidualne wystawy: w roku 1963 w Galerii Sztuki w Warszawie i w Muzeum Sztuki Współczesnej w Koszalinie. W r. 1964 otrzymał dwa pierwsze wyróżnienia w Konkursie Sztuki Religijnej w Warszawie. W tym samym roku wystawiał swe prace w międzynarodowym salonie sztuki Bossio De Monte Carlo.

Całość wspaniałej 75-okiennej kompozycji witrażowej w Sanktuarium Matki Boskiej Częstochowskiej w Doylestown w mistrzowski sposób przedstawia 1000 lat historii Polski (39 okien witrażowych) oraz twórczy wkład Kościoła Katolickiego i Chrześcijaństwa w życie kulturalne Stanów Zjednoczonych.

przehistoryczne Polski. Na tle pradawnej osady w Biskupinie widnieje scena chrztu Polski. Na dalszych witrażach Katedra Gnieźnieńska, męczeństwo św. Wojciecha, włócznia św. Maurycego - ofiarowana w r. 1000 przez cesarza Ottona III - pielgrzymia do grobu św. Wojciecha.

Panowanie Bolesława Chrobrego symbolizuje jego miecz Szczerbiec, używany potem przy koronacji wszystkich królów Polski.

Okno z datą 1364. na tle fragmentu Barbakanu i obronnych murów starego Krakowa przedstawia fundację Uniwersytetu Krakowskiego przez Kazimierza Wielkiego. W następnym oknie widać postacie królowej Jadwigi i króla Władysława Jagiełły w momencie chrztu Litwy.

Zwycięska bitwa pod Grunwaldem (r. 1410), która zadała cios Krzyżakom, obejmuje kilka witraży. Widać na nich m. in. rycerzy Zawiszę Czarnego i Bolka z Czarnkowa ze zdobycznymi chorągwiemi. Ponad walczącymi rycerzami widnieje obraz Matki Boskiej, która ukazała się walczącym.

Następne okno przedstawia pierwszego historyka Polski Jana Długosza na tle zarysu krakowskiego Kościoła Mariackiego oraz fragment ołtarza Wita Stwosza, będącego jednym z najwspanialszych zabytków sztuki rzeźbiarskiej średniowiecza.

Obrazy soboru w Konstancji, gdzie biskup Mikołaj Trąba wystąpił z ostrym potępieniem Zakonu Krzyżaków, oskarżając go o gwałcenie praw - to temat kolejnego witrażu. Pod sceną soborową widnieje postać znakomitego polskiego astronoma Mikołaja Kopernika oraz kilka instrumentów astronomicznych, karta tutełowa jego dzieła „O obrotach ciał niebieskich” oraz fragment zamku we Fromborku, gdzie mieszkał i pracował.

Hołd Pruski zajmuje aż trzy okna. Witraże pokazują zarys królewskiego zamku w Krakowie i dzwon Zygmunta. Na tym tle król Zygmunt Stary, siedząc na tronie przyjmuje przysięgę księcia Prus Wschodnich Albrechta.

Na następnych dwóch oknach widzimy króla Stefana Batorego pod Pskowem. Towarzyszy mu Wielki Hetman Koronny Karol

Jasnej Góry przed Szwedami (r. 1655). Witraże te ukazują postacie żołnierzy szwedzkich, zarys Jasnej Góry na wałach której stoi książę Kordecki, modląc się.

Następne okno upamiętnia pobyt króla Jana Kazimierza na Jasnej Górze (r. 1658), który po cudownej obronie jasnogórskiego klasztoru w dniu 1-go kwietnia 1656 w Katedrze Lwowskiej złożył śluby wierności Bogu i ogłosił Matkę Boską Królową Polski.

Na jednym z dalszych witraży widzimy znakomitego kaznodzieję ks. Piotra Skargę, wygłaszającego swe słynne Kazania Sejmowe.

Następny witraż przedstawia króla Jana III Sobieskiego, który przybył z odsieczą zagrożonemu najazdem Turków Wiedniowi. Spiesząc pod Wiedeń zatrzymał się trzy dni w Częstochowie na Jasnej Górze, modląc się o zwycięstwo i służąc do mszy św.

Na kolejnym witrażu oglądamy Kazimierza Pułaskiego - bojownika o wolność Polski i Stanów Zjednoczonych oraz posła Stanisława Rejtana, który — jak wiemy z historii — rozdarł swe szaty i położył się na progu drzwi sali sejmowej, protestując w ten sposób przeciw rozbirowi Polski, za co został aresztowany i wysłany w głąb Rosji.

Następne dwa witraże przedstawiają na tle Pałacu Łazienkowskiego czasy króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, który choć nieudolny w polityce był wspaniałym mecenasem literatury, malarstwa i architektury.

Na kolejnych dwóch oknach uwieczniona jest Konstytucja 3 Maja 1791 r. z jej twórcami: ks. Hugonem Kollatajem, ks. Stanisławem Staszicem i ks. Ignacym Krasickim. Marszałek Sejmu 4-ro letniego Stanisław Małachowski trzyma w ręku kartę Konstytucji.

Następny witraż przedstawia Tadeusza Kościuszkę, który jako Naczelnik Państwa stanął na czele Powstania Kościuszkowskiego, które wybuchło po 2-gim rozbirozie Polski. Widzimy go na Rynku Krakowskim gdy składa przysięgę wierności narodowi i ojczyźnie.

Po upadku powstania nasi wrogowie: Niemcy, Rosja i Austria dokonali trzeciego rozbioru Polski, która od tej chwili znikła na okres przeszło 100 lat z map Europy.

przedstawicieli na wzlotów poezji polskiego wieku — przypominają tym rozwoju polskiej literatury.

Na kolejnych trzech tle fortepianu oglądamy go kompozytora, muzyka — Fryderyka Chopina stronicami jego wspaniałej Rewolucyjnej.

Piąty rząd okien jest z pomnieniem walki o wolność w stanie Styczniowe w bohaterskim Naczelniku Aldem Trauguttem, który upadku powstania Rosja sili na stokach Cytadeli skiej.

Gdy zawiodły próby nia wolności Henryk Sienkiewicz czynił to poprzez historyczne sławiące daję niepodległej ojczyzny, poprzez malowanie cykli historycznych takich jak Polski, Bitwa pod Grunwaldem, Batory pod Pskowem, Hołota Konstytucja 3 Maja, Rejtana uwieczniające wielką prz

Następne trzy kolejne zują założycieli polskich brata Alberta Chmielowa założyciela Albertynów nek, Matkę Celinę Borzę datorkę Zmartwychwsta kę Franciszkę Siedlecką tanke, Matkę Anielę Trus Feliciankę oraz Bojanow fundatora Sióstr Służebni

Warto podkreślić, że s ich beautyfikację są w to

Po I Wojnie światowej Polska odzyskała niepo która już w r. 1921 została nawałą bolszewick nad Wisłą” obronił Warsz skę i Europę od zalewu b mu. Witraż upamiętnia t wy moment w niedostate sów, gdyż eksponując p Skorupki, wiodącego z kr ręką oddziały wojsk pols mija całkowicie osobę M Piłsudskiego i rolę jaką zarówno w tworzeniu L jak i w odzyskaniu niepo ci. A przecież jego osobis gą było opracowanie plan Warszawy przed Bolszewi

Nie winimy za to wi który kompozycję swą do

nej osady w Biskupinie wid-
je scena chrztu Polski. Na dal-
ch witrażach Katedra Gnieź-
ńska, męczeństwo św. Wojcie-
cha, włóczęga św. Maurycego -
malowana w r. 1000 przez cesarza
Hona III - pielgrzyma do grobu
Wojciecha.

panowanie Bolesława Chrobrego
symbolizuje jego miecz Szczerbiec,
wzany potem przy koronacji
przysiężnym królów Polski.

Okno z datą 1364. na tle fragmen-
tu Barbakanu i obronnych murów
Krakowa przedstawia fun-
cję Uniwersytetu Kra-
kowskiego przez Kazimierza Wiel-
kiego. W następnym oknie widać
coronację królowej Jadwigi i króla
Andrzeja Jagielly w momencie
chrztu Litwy.

Wycieczka bitwa pod Grunwal-
dem (r. 1410), która zadała cios
Złotemu Krzyżakom, obejmuje kilka witra-
żów. Widać na nich m. in. rycerzy
Czarnego i Bolka z Czarn-
ego z zdobycznymi chorągwia-
mi. Ponad walczącymi rycerzami
widnieje obraz Matki Boskiej, któ-
rej poświęca się walczącym.

Następne okno przedstawia pier-
wszego historyka Polski Jana Dłu-
życza na tle zarysu krakowskiego
Pałacu Mariackiego oraz frag-
ment ołtarza Wita Stwosza, będą-
cy jednym z najwspanialszych
dzieł sztuki rzeźbiarskiej śred-
niowiecza.

Prorokowanie soboru w Konstancji,
w którym biskup Mikołaj Trąba wystą-
pił z ostrym potępieniem Zakonu
Krzyżaków, oskarżając go o gwał-
ty i krzywdy - to temat kolejnego
witrażu. Pod sceną soborową wid-
nieje postać znakomitego polskiego
filozofa Mikołaja Kopernika o-
toczonego kilkoma instrumentami astrono-
micznymi, karta tutejsza jego
„O obrotach sfer niebies-
kich” oraz fragment zamku we
Wrocławiu, gdzie mieszkał i pra-
cował.

Witraż Pruski zajmuje aż trzy
okna. Witraże pokazują zarys kró-
lewskiego zamku w Krakowie i
portret Zygmunta. Na tym tle król
Zygmunt Stary, siedząc na tronie
złoty, przysięga księcia Prus
Albrechta.

Na następnych dwóch oknach
widzimy króla Stefana Batorego
w Pskowem. Towarzyszy mu
książę Hetman Koronny Karol

1655). Witraże te ukazują postacie
żołnierzy szwedzkich, zarys Jasnej
Góry na wałach której stoi książę
Kordecki, modląc się.

Następne okno upamiętnia pobyt
króla Jana Kazimierza na Jasnej
Górze (r. 1658), który po cudownej
obronie jasnogórskiego klasztoru w
dniu 1-go kwietnia 1656 w Katedrze
Lwowskiej złożył śluby wierności
Bogu i ogłosił Matkę Boską Królo-
wą Polski.

Na jednym z dalszych witraży
widzimy znakomitego kaznodzieję
ks. Piotra Skargę, wygłaszającego
swe słynne Kazania Sejmowe.

Następny witraż przedstawia
króla Jana III Sobieskiego, który
przybył z odsieczą zagrożonemu
najazdem Turków Wiedniowi. Spie-
sząc pod Wiedeń zatrzymał się trzy
dni w Częstochowie na Jasnej
Górze, modląc się o zwycięstwo i
służąc do mszy św.

Na kolejnym witrażu oglądamy
Kazimierza Pułaskiego - bojowni-
ka o wolność Polski i Stanów
Zjednoczonych oraz posła Stanis-
ława Rejtana, który - jak wiemy z
historii - rozdarł swe szaty i
położył się na progu drzwi sali
sejmowej, protestując w ten spo-
sób przeciw rozbiorowi Polski, za co
został aresztowany i wysłany w
głąb Rosji.

Następne dwa witraże przedsta-
wiają na tle Pałacu Łazienkowskie-
go czasy króla Stanisława Augusta
Poniatowskiego, który choć nieu-
dolny w polityce był wspaniałym
mecenaszem literatury, malarstwa
i architektury.

Na kolejnych dwóch oknach u-
wieczniona jest Konstytucja 3 Ma-
ja 1791 r. z jej twórcami: ks.
Hugonem Kołłątajem, ks. Stanis-
ławem Staszicem i ks. Ignacym
Krasickim. Marszałek Sejmu 4-ro-
letniego Stanisław Małachowski
trzyma w ręku kartę Konstytucji.

Następny witraż przedstawia Ta-
deusza Kościuszkę, który jako Na-
czelnik Państwa stanął na czele
Powstania Kościuszkowskiego,
które wybuchło po 2-gim rozbiorze
Polski. Widzimy go na Rynku
Krakowskim gdy składa przysięgę
wierności narodowi i ojczyźnie.

Po upadku powstania nasi wro-
gowie: Niemcy, Rosja i Austria
dokonali trzeciego rozbioru Polski,
która od tej chwili znikła na okres
przeszło 100 lat z map Europy.

wieku - przypominają o wspania-
łym rozwoju polskiej literatury.

Na kolejnych trzech oknach na
tę fortepianu oglądamy genialne-
go kompozytora, muzyka i pianistę
- Fryderyka Chopina z dwiema
stronicami jego wspaniałej Etiudy
Rewolucyjnej.

Piąty rząd okien jest znów przy-
pomnieniem walki o wolność. Pow-
stanie Styczniowe w r. 1863 z
bohaterskim Naczelnikiem Romu-
aldem Trauguttem, którego po
upadku powstania Rosjanie powie-
sili na stokach Cytadeli Warszaw-
skiej.

Gdy zawiodły próby wywalcze-
nia wolności, Henryk Sienkiewicz i
Jan Matejko podtrzymywali ducha
i krzepili serca narodu. Sienkie-
wicz czynił to poprzez powieści
historyczne sławiące dawne dzie-
je niepodległej ojczyzny, a Matejko
poprzez malowanie cyklu obrazów
historycznych takich jak: Chrzest
Polski, Bitwa pod Grunwaldem,
Batory pod Pskowem, Hołd Pruski,
Konstytucja 3 Maja, Rejtan i inne,
uwieczniające wielką przeszłość.

Następne trzy kolejne okna uka-
zują założycieli polskich zakonów:
brata Alberta Chmielowskiego -
założyciela Albertynów i Alberty-
nek, Matkę Celinę Borzęcką - fun-
datorkę Zmartwychwstanek, Mat-
kę Franciszkę Siedlecką - Nazare-
tanek, Matkę Anielę Truszkowską -
Felicjanek oraz Bojanowskiego -
fundatora Sióstr Służebniczek.

Warto podkreślić, że starania o
ich beautyfikację są w toku.

Po I Wojnie światowej w r. 1918
Polska odzyskała niepodległość,
która już w r. 1921 została zagro-
żona nawałą bolszewicką. „Cud
nad Wisłą” obronił Warszawę, Pol-
skę i Europę od zalewu bolszewiz-
mu. Witraż upamiętnia ten dziejo-
wy moment w niedostateczny spo-
sób, gdyż eksponując postać ks.
Skorupki, wiodącego z krzyżem w
rękę oddziały wojsk polskich, po-
mija całkowicie osobę Marszałka
Piłsudskiego i rolę jaką odegrał
zarówno w tworzeniu Legionów,
jak i w odzyskaniu niepodległoś-
ci. A przecież jego osobistą zasłu-
gą było opracowanie planu obrony
Warszawy przed Bolszewikami.

Nie wiemy za to witrażystę,
który kompozycję swą dostosował

państwowym oraz zarys
koncentracyjnego. To symb
Wojny Światowej, która ucię
ledwie 21 lat trwający okres
długości naszej ojczyzny.

Kotwica - znak Polski walc
pomnik walczącej syreny,
Warszawy, beret Armii Zach
oraz hełm i rogatywka powst
symbolizują armie polskie w
ce na wszystkich frontach s
(wielka szkoda, że żaden z w
nie wspomina bohaterskieg
gicznego Powstania Wars
kiego), a orzeł w koronie z r
tartymi skrzydłami uzupełn
łość witrażu.

Niewybaczalną usterką w
się być pominięcie w witr
gehenny tysięcy Polaków w
zionych w głąb Rosji Radzi
do łagrów, więzień i kołchozów
ma też na witrażach ani Ka
ani Ostaszkowa, ani najmn
go nawet fragmentu o losi
szych rodaków na „nielu
ziemi”.

Na jednym z końcowych
widnieje postać papieża Paw
któremu rząd Polski Ludowej
możliwił przybycie na urocz
tysiąclecia chrztu Polski,
odbyły się 3-go Maja 1966
Jasnej Górze w Częstochowie

Ostatnie dwa okna przedsta-
wiają zarys granic obecnej Polski.
Widnieje na nich obraz Matki Bo
Częstochowskiej oraz profil S
na kardynała Waszyńskiego
masa Polski.

Pomimo pewnych luk (trud-
no 39 oknach witrażowych uwie-
całą naszą bogatą w wydar-
przeszłość) 1000 lat historii P
przemawia z witraży w sp
artystyczny, obrazowy i komu
tywny. To chyba najlepszy d
wielkiego kunsztu i wielkiego t
tu jego projektanta i twórcy

Nie będzie w tym żadnej pr
dy, jeśli napiszę, że Jerzy Bi
ki stworzył dzieło o nieprzemi
cej wartości, największe nowo
ne dzieło sztuki naszych cza
dzieło które podziwiać będą
następne pokolenia. Bowiem p
dziwe piękno zawsze wzbudz
chwyt i uniemożliwia nazw
twórcy.

Cz. II nastąpi

Opr. Zdzisława Dec-Skrzyński